

Квасовський О.Р.

МОДЕЛЮВАННЯ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Поява в останні роки в Україні альтернативних фіскальних технологій для суб'єктів малого бізнесу (фіксованого податку для ринкових торговців, спецпатенту для підприємницьких структур сфери торгівлі й послуг окремих регіонів та єдиного податку для дрібних підприємств — юридичних та фізичних осіб) поставила перед науковцями багато серйозних завдань практичного спрямування.

Серед цих проблем чільне місце посідає необхідність розробки ефективної моделі, котра б дала змогу з високим ступенем вірогідності відповісти на питання доцільності (вигідності) переходу на спрощені схеми оподаткування як для конкретних платників — суб'єктів малого підприємництва, так і сектору малої приватної економіки в цілому. Її створення дасть можливість не тільки відповісти на питання, чи дійсно радикально спрощене оподаткування знижує податкове навантаження на малий бізнес, а й допоможе розрахувати потенційні втрати (додаткові надходження) бюджету від його широкого впровадження та визначити, наскільки повинна розширитись податкова база — фінансово-господарська діяльність малих бізнес-структур, щоб перекрити таке зменшення надходжень у державну скарбницю.

У цій статті приділено увагу побудові економіко-математичної моделі для визначення можливих результатів (економії чи імобілізації фінансових ресурсів) при застосуванні єдиного податку суб'єктами малого підприємництва — юридичними особами, зайнятими у сферах виробництва матеріальних благ, виконання робіт, надання послуг. Адже сьогодні пріоритетним напрямом податкового патронажу малого бізнесу є зменшення фіскального тиску саме на дрібного вітчизняного товаровиробника.

Вітчизняними дослідниками вже робилися спроби побудувати подібну модель. Однак переважно вони зводилися до обчислення економічного ефекту від переходу на єдиний податок при конкретних числових показниках фінансово-господарської діяльності, що не дає змоги використати ці аналітичні розрахунки для будь-якого платника — малого підприємства. Застосований автором підхід являє собою творчий синтез окремих ідей із методик оптимізації оподаткування юридичних осіб — суб'єктів малого бізнесу, запропонованих економістами-аналітиками В. Завгороднім та О. Лобановим.

На відміну від зазначених, запропонований нами варіант економіко-мате-

© Квасовський О.Р., 2001

матичної моделі розроблений детальніше, з урахуванням значно більшої кількості змінних параметрів, що робить її адекватнішою до реальної ситуації. Отже, отримані внаслідок її застосування результати будуть точнішими і надійнішими. До того ж для оцінки вигідності переходу на спрощений податковий механізм розрахунків із бюджетом не потрібно виконувати надто трудомісткі й складні обчислення та вести дуже скрупульозний облік, бо вона ґрунтується на базових фінансово-господарських показниках. Це дає змогу в разі постійних змін таких параметрів приймати оперативні рішення щодо вибору оптимального податкового режиму. А тепер перейдемо до викладу послідовності розробки цієї моделі.

Згідно зі статтею 6 Указу Президента України “Про внесення змін до Указу Президента від 03.07.98 р. № 727 “Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб’єктів малого підприємництва” від 28.06.99 р. № 746/99 (з урахуванням інших нормативних актів з оподаткування) суб’єкт малого підприємництва — юридична особа при переході на єдиний податок звільняється від сплати ряду податків і зборів (обов’язкових платежів):

- податку на додану вартість (ПДВ_б), крім випадку, коли обрано ставку єдиного податку — 6% від виручки;
- податку на прибуток підприємств (ПнП);
- плати (податку) за землю (Пз);
- збору за спеціальне використання природних ресурсів (Зпр);
- збору до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення (скасований для всіх платників із 01.01.99 р.);
- збору до Державного інноваційного фонду (відмінений з 01.01.2001 р.);
- збору на обов’язкове соціальне страхування (Зсс);
- відрахувань та зборів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання автомобільних доріг загального користування України (скасовані з 01.01.2000 р.);
- комунального податку (Пком);
- збору на обов’язкове державне пенсійне страхування (Зпф);
- збору за видачу дозволу на розміщення об’єктів торгівлі та сфери послуг (Зрот);
- внесків до Фонду соціального захисту інвалідів України (Вфзі);
- внесків до Державного фонду сприяння зайнятості населення (Вфз);
- плати за патенти згідно із Законом України “Про патентування деяких видів підприємницької діяльності”.

Як видно із наведеного вище переліку, не позначено певними символами лише окремі обов’язкові платежі: збір до Фонду Чорнобиля, збір до Державного інноваційного фонду, дорожні збори і відрахування та плату за патенти.

Перших три — тому, що вони на даний момент скасовані в Україні (хоча при потребі їх без особливих труднощів можна включити в побудовану модель). А плату за патенти — у зв'язку з тим, що вона швидше є різновидом авансового внеску за податком на прибуток (сума останнього, яка підлягає сплаті в бюджет, зменшується на вартість придбаних патентів), аніж окремим плателем. Тому при побудові моделі вони не враховуватимуться.

Згідно зі статтею того ж указу, платник — юридична особа, що перейшов на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, може обрати один із двох способів сплати єдиного податку:

— за ставкою 6% від суми виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без урахування акцизного збору у разі сплати ПДВ згідно із Законом України “Про податок на додану вартість” від 03.04.97 р. № 168;

— за ставкою 10% від суми виручки, за винятком акцизного збору, у разі включення ПДВ до складу єдиного податку.

Формалізуємо два зазначених варіанти сплати єдиного податку.

$$\text{ЄП (без ПДВ}_g) = 0,06 \times V, \quad (1)$$

$$\text{ЄП}' (\text{з ПДВ}_g) = 0,1 \times V, \quad (2)$$

де V — виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) із ПДВ.

У формулах (1), (2) не враховано акцизного збору (припустимо, що мале підприємство — не виробник підакцизних товарів), оскільки його ставки диференційовані за товарним асортиментом, що надає розрахунку акцизу індивідуального характеру. Однак при потребі цей елемент виручки (реалізаційної ціни) досить легко інтегрується в розроблену схему.

Змоделюємо структуру виручки від реалізації (відпускної ціни) товарів (робіт, послуг) малого підприємства, що займається виробництвом та наданням послуг при традиційній системі оподаткування.

$$V = C_v + P_r + \text{ПДВ}_{\text{пз}} = (C_v + P_r) \times 1,2, \quad (3)$$

де V — виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) із ПДВ;

C_v — собівартість реалізованої продукції;

P_r — прибуток від реалізації, який ще можна виразити через виручку з допомогою показника рентабельності продажу (P). Оскільки

$$P = \frac{P_r}{V} \times 100, \text{ то } P_r = \frac{P \times V}{100} = 0,01 \times P \times V;$$

$\text{ПДВ}_{\text{пз}}$ — податок на додану вартість, нарахований на обсяг продажу (податкове зобов'язання) за ставкою 20% згідно із Законом “Про ПДВ”

$$(\text{ПДВ}_{\text{пз}} = V \times \frac{20}{120} \approx 0,1667 \times V).$$

Для цілей розробки універсальної моделі припустимо, що собівартість дорівнює сумі валових витрат (ВВ) та амортизаційних відрахувань (А), а прибуток — величині оподаткованого прибутку, визначених у відповідності з вимогами Закону України “Про оподаткування прибутку підприємства” у редакції від 22.05.97 р. № 287/97 — ВР, тобто $C_v = ВВ + А$. У свою чергу, валові витрати також можна подати у формалізованому вигляді:

$$ВВ = МЗ + ЗП + Нзп + ІВ,$$

де МЗ — матеріальні та прирівняні до них витрати, за якими виникає податковий кредит за ПДВ ($ПДВ_{пк}$), визначений згідно з положеннями Закону “Про ПДВ”. Звідси $ПДВ_{пк} = 0,2 \times МЗ$;

ЗП — затрати на оплату праці;

Нзп — нарахування на заробітну плату, котрі складаються зі збору на державне пенсійне страхування, збору на обов'язкове соціальне страхування та внесків до Державного фонду сприяння зайнятості, що обчислюються за ставками відповідно 32, 2,5 та 2% витрат на оплату праці (остання ставка чинна до 01.07.2001 р.), тобто $Нзп = Зпф + Зсс + Вфз = 0,365 \times ЗП$;

ІВ — інші витрати, до складу яких входять податки та обов'язкові платежі (збори), що відносяться на валові витрати виробництва згідно з чинним податковим законодавством і не сплачуються при переході на єдиний податок, а саме: плата (податок) за землю, збір за спеціальне використання природних ресурсів, комунальний податок, збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг, внески до Фонду соціального захисту інвалідів України. Усі вони мають надто індивідуальний порядок обчислення для конкретного підприємства, щоб їх можна було врахувати в загальній математичній моделі.

Так, плата за землю залежить від розміру грошової оцінки земельної ділянки та ставки податку; збір за використання природних ресурсів — від їх виду, обсягів використання та ставок; збір у Фонд соцзахисту інвалідів — від того, чи були створені робочі місця відповідно до встановленого ліміту для інвалідів на конкретному підприємстві; збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів — від кількості таких об'єктів у конкретного суб'єкта підприємництва та розміру збору; комунальний податок — від чисельності працюючих, розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян (н.м.д.г.) та податкової ставки. Тому конкретний платник повинен враховувати їх індивідуально, а ми будемо вважати їх деякою сталою величиною $\Sigma П$ ($\Sigma П = Пз + Зпр + Вфзі + Зрот + Пком$). Отже, змінна $ІВ = \Sigma П$.

Необхідно уточнити, що при написанні формули структури валових витрат ми свідомо абстрагувалися від окремих статей затрат — витрат на відрядження, відсотків за користування кредитами та деяких інших, а також окремих

податків і зборів (переважно місцевих), котрі справляються при спрощеному оподаткуванні на загальних підставах. Вважаємо, що для переважної більшості малих суб'єктів господарювання вони, як правило, є малозначущими та їхнє ігнорування істотно не вплине на результати дослідження доцільності вибору альтернативного (моноподаткового) оподаткування. А в разі необхідності в методику можна внести відповідні корективи.

Подамо формулу (3) по-новому з урахуванням усіх можливих замін.

$$V = BV + A + Pr + ПДВ_{пз} = MЗ + ЗП + 0,365 \times ЗП + \Sigma П + A + 0,01 \times P \times V + 0,1667 \times V = MЗ + 1,365 \times ЗП + \Sigma П + A + 0,01 \times P \times V + 0,1667 \times V. \quad (4)$$

Модель, що відповідає співвідношенню (4), буде основою для побудови узагальненої економіко-математичної моделі оптимізації оподаткування для малих підприємств виробничої сфери.

Головний принцип, покладений в основу оцінки вигідності переходу на єдиний податок, полягає в порівнянні величин чистого прибутку (прибутку після сплати податків), що залишається малому підприємству при справлянні одного паушального (загального) платежу та при традиційній мультиподатковій системі розрахунків із державною скарбницею.

Виходячи з приведених вище позначень, формул і уніфікованої ставки податку на прибуток (30%), суму чистого прибутку при загальноновстановленому порядку оподаткування (ЧПтр) можна виразити рівнянням:

$$\text{ЧПтр} = (V - \text{ПДВ}_{пз} - BV - A) - \text{ПнП} = Pr - 0,3 \times Pr = 0,01 \times P \times V - 0,3 \times 0,01 \times P \times V = 0,007 \times P \times V. \quad (5)$$

Наявність двох можливих способів сплати єдиного податку потребує індивідуального підходу до моделювання вибору оптимального податкового навантаження для кожного з варіантів. Так, для малих підприємств, які переважно співпрацюють із контрагентами — платниками ПДВ, тобто є їхніми постачальниками та підрядчиками, значно привабливішим є застосування ставки 6% разом із сплатою ПДВ на загальних підставах. Адже цей метод дає право покупцям (замовникам) на податковий кредит. У цьому випадку єдиний податок, крім податку на прибуток, замінює собою ще ряд податків і зборів, котрі відносяться на валові витрати, про що згадувалося раніше. Тому формула визначення чистого прибутку (ЧПеп) для малої фірми — юридичної особи, що обрала варіант сплати єдиного податку за ставкою 6%, набере вигляду:

$$\begin{aligned} \text{ЧПеп} &= V - \text{ПДВ}_{пз} - (BV - \text{Нзп} - \text{ІВ}) - A - \text{ЄП(без ПДВ}_6) = \\ &= \underbrace{(V - \text{ПДВ}_{пз} - BV - A)}_{P_r} + 0,365 \times \text{ЗП} + \Sigma П - 0,06 \times V = 0,01 \times \\ &\times P \times V + 0,365 \times \text{ЗП} + \Sigma П - 0,06 \times V. \end{aligned} \quad (6)$$

Зрозуміло, що перехід на спрощену систему оподаткування буде вигідним (отримання додаткового прибутку) за умови, що $\text{ЧПеп} - \text{ЧПтр} > 0$. Підставивши у нерівність вирази з рівнянь (5), (6), отримаємо:

$$\begin{aligned} 0,01 \times P \times B + 0,365 \times 3П + \Sigma П - 0,06 \times B - 0,007 \times P \times B &> 0; \\ 0,003 \times P \times B + 0,365 \times 3П + \Sigma П - 0,06 \times B &> 0. \end{aligned} \quad (7)$$

А після нескладних математичних перетворень нерівність (7) набуде вигляду:

$$B > \frac{-0,365 \times 3П - \Sigma П}{0,003 \times P - 0,06}. \quad (8)$$

Оскільки змінні B , $3П$ і $\Sigma П$ не можуть бути від'ємними числами, то чисельник нерівності завжди матиме від'ємне значення. Отже, при будь-якому додатному значенні знаменника нерівність (8) буде виконуватись. Це означає, що в 2001 році при $0,003 \times P - 0,06 > 0$, тобто $P > 20,0\%$, перехід на сплату єдиного податку за ставкою 6% завжди вигідний незалежно від числових параметрів інших змінних. Іншими словами, мале підприємство сфери виробництва (або послуг), обравши такий варіант альтернативного фіскального режиму, може отримати в своє розпорядження додаткові фінансові ресурси.

Проведемо аналогічні розрахунки для варіанта справляння єдиного податку у розмірі 10% виторгу. Внаслідок того, що цей спосіб спрощеного оподаткування виключає суб'єкт підприємництва з реєстру платників ПДВ, вони втрачають право як на податковий кредит (сума $\text{ПДВ}_{\text{ПК}}$ відноситься на валові витрати), так і на нарахування ПДВ на продаж ($\text{ПДВ}_{\text{ПЗ}}$) та відповідно на виписування податкових накладних покупцям (замовникам). Міркуючи логічно, можна зробити висновок, що цей метод податкових розрахунків із державною скарбницею задовольнятиме лише тих, хто працює на кінцевого споживача, має не дуже високу частку затрат, що збільшують податковий кредит за ПДВ, та хоче уникнути складного обліку, пов'язаного з вирахуванням і сплатою цього податку. Отже, на відміну від попереднього варіанта, формула обчислення чистого прибутку ($\text{ЧПеп}'$) дещо зміниться.

$$\begin{aligned} \text{ЧПеп}' &= B - (BB - \text{Нзп} - \text{ІВ} + \text{ПДВ}_{\text{ПК}}) - A - \text{ЄП}' (\text{зПДВ}_B) = \\ &= \underbrace{(B - BB - A)}_{\text{П}_P + \text{ПДВ}_{\text{ПЗ}}} + 0,365 \times 3П + \Sigma П - 0,2 \times \text{МЗ} - 0,1 \times B = \\ &= 0,01 \times P \times B + 0,1667 \times B + 0,365 \times 3П + \Sigma П - 0,2 \times \text{МЗ} - 0,1 \times \\ &\times B = 0,01 \times P \times B + 0,365 \times 3П + \Sigma П + 0,0667 \times B - 0,2 \times \text{МЗ}. \end{aligned} \quad (9)$$

Аналогічно має виконуватися нерівність $\text{ЧПеп}' - \text{ЧПтр} > 0$, в яку підставимо значення з рівнянь (9) і (5) та отримаємо:

$$\begin{aligned} 0,01 \times P \times B + 0,365 \times 3П + \Sigma П + 0,0667 \times B - 0,2 \times \text{МЗ} - 0,007 \times P \times B &> 0; \\ 0,003 \times P \times B + 0,365 \times 3П + \Sigma П + 0,0667 \times B - 0,2 \times \text{МЗ} &> 0; \end{aligned} \quad (10)$$

$$B > \frac{-0,365 \times \Sigma\Pi - \Sigma\Pi + 0,2 \times M3}{0,003 \times P + 0,0667} \quad (11)$$

Оскільки всі змінні не можуть бути від'ємними числами (крім P для випадків збиткової діяльності), то нерівність буде завжди виконуватись при:

$$\begin{cases} -0,365 \times \Sigma\Pi - \Sigma\Pi + 0,2 \times M3 > 0, \\ 0,003 \times P + 0,0667 < 0; \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} M3 > 1,825 \times \Sigma\Pi + 5 \times \Sigma\Pi, \\ P < -22,23; \end{cases} \quad (12)$$

або

$$\begin{cases} -0,365 \times \Sigma\Pi - \Sigma\Pi + 0,2 \times M3 < 0, \\ 0,003 \times P + 0,0667 > 0; \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} M3 < 1,825 \times \Sigma\Pi + 5 \times \Sigma\Pi, \\ P > -22,23; \end{cases} \quad (13)$$

Зрозуміло, що працювати з $P < -22,23\%$ (як і взагалі з від'ємними показниками рентабельності) немає сенсу, бо це — шлях до банкрутства. Тому перехід на сплату 10-відсоткового єдиного податку буде завжди виправданим при виконанні умови $M3 < 1,825 \times \Sigma\Pi + 5 \times \Sigma\Pi$.

Можна знайти й іншу умову, при дотриманні котрої нерівність (10) завжди буде правильною. Для цього з допомогою формули (4) виразимо $M3$ через інші змінні:

$$M3 = B - 0,1667 \times B - 0,01 \times P \times B - 1,365 \times \Sigma\Pi - \Sigma\Pi - A$$

і підставимо у нерівність (10):

$$0,003 \times P \times B + 0,365 \times \Sigma\Pi + \Sigma\Pi + 0,0667 \times B - 0,2 \times (B - 0,1667 \times B - 0,01 \times P \times B - 1,365 \times \Sigma\Pi - \Sigma\Pi - A) > 0;$$

Після спрощення маємо:

$$0,005 \times P \times B + 0,638 \times \Sigma\Pi + 1,2 \times \Sigma\Pi + 0,2 \times A - 0,1 \times B > 0; \quad (14)$$

$$B > \frac{-0,638 \times \Sigma\Pi - 1,2 \times \Sigma\Pi - 0,2 \times A}{0,005 \times P - 0,1} \quad (15)$$

Як і у випадках із нерівністю (8), отримана нерівність (15) завжди виконується при $P > 20,0\%$.

Отже, можна підсумувати, що в 2001 році завжди вигідним буде перехід на єдиний фіскальний платіж за ставкою 10% при рентабельності вищій за 20,0%. При нижчій рентабельності слід додатково перевіряти умову $M3 < 1,825 \times \Sigma\Pi + 5 \times \Sigma\Pi$.

Вище було коротко охарактеризовано, для яких малих підприємств вигідніше переходити на справляння єдиного податку за ставками 6 або 10% відповідно (звичайно, якщо при будь-якому варіанті спрощеної схеми оподаткування вони отримують додатковий прибуток). Однак у тому разі, коли суб'єкт господарювання все-таки стоїть перед дилемою — котрий із варіантів

є оптимальнішим, можна врахувати ще один нюанс. Сплата єдиного податку за ставкою 10% дає змогу уникнути ПДВ, але при цьому податкова ставка зростає на 4 пункти. Таким чином, додаткову економію фінансових ресурсів у порівнянні з переходом на нижчу ставку (6%) можна отримати, якщо $\text{ПДВ}_6 > 0,04 \times V$.

Оскільки згідно із Законом "Про ПДВ" $\text{ПДВ}_6 = \text{ПДВ}_{\text{пз}} - \text{ПДВ}_{\text{пк}} = 0,1667 \times V - 0,2 \times \text{МЗ}$, то, замінивши ліву частину початкової нерівності, отримуємо:

$$0,1667 \times V - 0,2 \times \text{МЗ} > 0,04 \times V; \frac{\text{МЗ}}{V} < 0,6335.$$

Іншими словами, щоб одержати додаткову вигоду від застосування ставки 10%, питома вага матеріальних та прирівняних до них витрат, за якими виникає податковий кредит, повинна бути меншою від 63,35% виручки.

Щоправда, розглянутими двома схемами можливості застосування єдиного паушального податку не вичерпуються. Так, наприклад, дрібне підприємство, що є постачальником (підрядчиком) підприємницьких структур — платників ПДВ, все-таки вирішило обрати сплату єдиного податку за вищою ставкою. У такій ситуації воно може компенсувати неможливість виписування податкових накладних зниженням відпускної ціни на суму ПДВ, котрий нараховується на обсяг продажу ($\text{ПДВ}_{\text{пз}}$). Тоді формула чистого прибутку для цього варіанта (ЧПеп") тріхи відрізнятиметься від формули (9).

$$\begin{aligned} \text{ЧПеп}'' &= V - \text{ПДВ}_{\text{пз}} - (VV - \text{Нзп} - \text{ІВ} + \text{ПДВ}_{\text{пк}}) - A - \text{ЄП}' (\text{з } \text{ПДВ}_6) = \\ &= \underbrace{(V - \text{ПДВ}_{\text{пз}} - VV - A)}_{\text{П}_p} + \text{Нзп} + \text{ІВ} - \text{ПДВ}_{\text{пк}} - \text{ЄП}' (\text{з } \text{ПДВ}_6) = 0,01 \times \end{aligned}$$

$$\times P \times V + 0,365 \times \Sigma\Pi + \Sigma\Pi - 0,2 \times \text{МЗ} - 0,1 \times V = 0,01 \times P \times V + 0,365 \times \Sigma\Pi + \Sigma\Pi - 0,1 \times V - 0,2 \times \text{МЗ}. \quad (16)$$

Після підставлення виразів із рівнянь (5) та (16) у нерівність ЧПеп" — ЧПтр > 0 перетвориться в:

$$\begin{aligned} 0,01 \times P \times V + 0,365 \times \Sigma\Pi + \Sigma\Pi - 0,1 \times V - 0,2 \times \text{МЗ} - 0,007 \times P \times V > 0; \\ 0,003 \times P \times V + 0,365 \times \Sigma\Pi + \Sigma\Pi - 0,1 \times V - 0,2 \times \text{МЗ} > 0; \end{aligned} \quad (17)$$

$$V > \frac{-0,365 \times \Sigma\Pi - \Sigma\Pi + 0,2 \times \text{МЗ}}{0,003 \times P - 0,1}. \quad (18)$$

Аналогічно, як і у випадку з дробовою нерівністю (11), розв'язки, при яких однотипна нерівність (18) буде завжди виконуватись, можна записати у вигляді двох систем простих нерівностей:

$$\begin{cases} -0,365 \times \Sigma\Pi - \Sigma\Pi + 0,2 \times \text{МЗ} > 0, \\ 0,003 \times P - 0,1 < 0; \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} \text{МЗ} > 1,825 \times \Sigma\Pi + 5 \times \Sigma\Pi, \\ P < 33,33; \end{cases} \quad (19)$$

або

$$\begin{cases} -0,365 \times 3П - \Sigma П + 0,2 \times МЗ < 0, \\ 0,003 \times Р - 0,1 > 0; \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} МЗ < 1,825 \times 3П + 5 \times \Sigma П, \\ Р > 33,33. \end{cases} \quad (20)$$

Можна також записати нерівність (17), замінивши змінну МЗ через інші змінні величини завдяки формулі (4), і після спрощення отримуємо такий кінцевий результат:

$$0,005 \times Р \times В + 0,638 \times 3П + 1,2 \times \Sigma П + 0,2 \times А - 0,2667 \times В > 0; \quad (21)$$

$$В > \frac{-0,638 \times 3П - 1,2 \times \Sigma П - 0,2 \times А}{0,005 \times Р - 0,2667}. \quad (22)$$

Отже, точкою безумовного переходу в 2001 році на дану схему сплати універсального податкового платежу (на ставку 10% з одночасним зниженням реалізаційної ціни) завжди буде рівень рентабельності вищий за 53,34%. В інших випадках слід повернутися до перевірки систем нерівностей (19) і (20).

Крім цього, додаткові переваги над своїми крупнішими конкурентами за рахунок ще більшого послаблення податкового тиску можуть отримати найдрібніші фірми, перейшовши на сплату 6-відсоткового єдиного податку, за умови, якщо обсяг оподатковуваних операцій із продажу за будь-який період за останні 12 календарних місяців не перевищуватиме 3600 н.м.д.г. Адже в такому випадку вони можуть не реєструватись як платники ПДВ (не сплачувати податку), у той час як малі фірми з оборотами вищими за встановлену межу не будуть сплачувати ПДВ, обравши лише ставку єдиного податку в розмірі 10%.

Необхідно наголосити, що знайдені параметри окремих показників фінансово-господарської діяльності, за яких застосування єдиної податкової технології завжди дає певний позитивний ефект, по-перше, задовольнятимуть не всіх платників, що вирішили оцінити доцільність вибору подібного оподаткування, по-друге, не дають відповіді на питання про величину економії (імобілізації) фінансових ресурсів. Тому, якщо попередні умови не виконуються, потрібно підставити конкретні числові дані у виведені нерівності (8), (11), (15), (18) і (22) (залежно від того, який варіант сплати єдиного податку є, на думку платника, найадекватнішим умовам господарювання). А щоб знайти розмір додаткового прибутку, одержаного внаслідок переходу на спрощене оподаткування, достатньо ці ж дані підставити в ліву частину нерівностей (7), (10), (14), (17), (21) і розв'язати отримані звичайні приклади та порівняти результати.

Звичайно, будь-яка економіко-математична модель, навіть дуже детально розроблена, лише приблизно імітує реальну ситуацію і не дає змоги

врахувати всі фактори впливу, бо практично неможливо охопити всю багатогранність, складність та непередбачуваність бізнесової діяльності. При розробці цієї моделі до того ж неодноразово робилися припущення та абстрагування від малозначимих, з нашої точки зору, структурних елементів ціни (виручки). Але в окремих випадках саме вони можуть бути досить вагомими і серйозно коригувати результати оцінки. Крім цього, у зв'язку з частими змінами податкового законодавства побудована модель потребуватиме постійного коригування, що зайвий раз підтвердила відміна відрахувань і зборів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання автомобільних доріг та Державний інноваційний фонд.

А втім, створене методичне забезпечення може служити еталоном при проведенні оцінки вибору оптимального режиму оподаткування для суб'єктів малого підприємства, зайнятих у сферах виробництва та послуг, а отже — зекономити час їх податково-бухгалтерських фахівців при виконанні подібних аналітичних розрахунків. До того ж ця модель може бути використана в макрорівневих аналітичних дослідженнях, про що згадувалося вище.

Усе це свідчить про те, що подібні наукові розвідки слід продовжувати, зокрема в напрямі моделювання вибору оптимального фіску і для малих фірм у сфері обігу.